

NIKU. Oppdragsrapport Nr.224/2010

B.359. Røros. Rugeldalen
"Ratvolden"
Hovedbygningen fra 1922
Johan Falkbergets bolig

Delrapport 3.

Utplassering av klimaloggere
Tilstandsbeskrivelse og anbefalte tiltak
for rom 105 stue, rom 106 spiskammers, rom 201 gang,
og rom 203 soverom

Jon Brænne

Rom 105. Stuen, sett mot nord. Foto. JB. 2010.

Dato: 22.11.2010
Til: Riksantikvaren
Kopi: Røros kommune v/kulturminneforvalteren, Røros kommune v/kultursjefen, Sør- Trøndelag fylkeskommune, kulturminneavdelingen og Rørosmuseet.
Fra: NIKU v/ Jon Brønne, malerikonservator/forsker
Emne: Rugeldalen, "Ratvolden". Hovedbygningen fra 1922. Delrapport 3. Tilstandsbeskrivelse og anbefalte tiltak for rom 105 stue, rom 106 spiskammers, rom 201 gang og rom 203 soverom

-----
Oppdragsgiver: Riksantikvaren
Topografisk nr: B. 359. Røros landsogn
Prosjektnr. NIKU: 156.1056.10
Prosjektleder: Jon Brønne
Kvalitetssikring: Avdelingsleder Merete Winness
Tidspunkt: Feltarbeid: 7.- 10.7.2010.
 Rapportering : Juli og november 2010.

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
Bakgrunn	3
Hovedbygningen fra 1922.....	3
Utplassering av klimaloggere.....	5
Tilstandsregistrering av interiøret.....	7
Tilstandsregistrering av rom 105. Stuen.....	8
Konklusjon, Rom 105. Stuen.....	17
Tilstandsregistrering av rom 106. Spiskammers.	18
Konklusjon, Rom 106. Spiskammers.	23
Tilstandsregistrering av rom 201. Gang.	24
Konklusjon, Rom 201. Gang.	31
Tilstandsregistrering av rom 203. Soverom.....	32
Konklusjon, Rom 203. Soverom.....	40
Sammendrag og konklusjon etter tilstandsvurdering av hele huset.	40
Kilder.....	41

Bakgrunn

Det er et stort behov for vedlikehold og restaurering av bygningene på Johan Falkbergets hjem "Ratvolden". I den forbindelse ble det tatt et initiativ fra kultursjef Tor Inge Mølmann og kulturminneforvalter på Røros, Torbjørn Eggen med en forespørsel om NIKU, ved undertegnede kunne foreta en tilstandsvurdering av bygningene for å bringe på det rene hvilke tiltak som må prioriteres ved de arbeidene som må utføres på bygningene.

I 2007 ble eksteriørene på de to hovedbygningene tilstandsbeskrevet og fargeundersøkt, og det ble utarbeidet forslag til tiltak for behandling av eksteriørene. I hovedbygningen fra 1922 ble rom 103 kjøkkenet tilstandsbeskrevet og det ble utarbeidet forslag til tiltak. (Se NIKU Rapport Kunst og inventar Nr. 54/2008).

I 2008 ble rom 101 bislag, rom 102 gang og rom 104 peisestuen tilstandsbeskrevet og det ble utarbeidet forslag til tiltak. (Se NIKU, Konserveringsavdelingens rapport Nr. 60/2008.)

Arbeidet er en del av det årlige rådgivings- og undersøkelsesarbeidet NIKU utfører på oppdrag fra Riksantikvaren, for kulturminnevernet og huseiere på Røros.

Figur 1. Rugeldalen. "Ratvolden". Anlegget sett fra øst. Fra venstre; Låven, den gamle hovedbygningen fra 1922 og lengst til høyre den nye hovedbygningen fra 1948. Bak den nye hovedbygningen skimtes stabburet. Foto. Brønne, okt. 2006.

Hovedbygningen fra 1922.

Generelt.

Første byggetrinn på hovedbygningen på Ratvolden besto av et mindre seterhus. Dette var ferdigstilt i 1922. I årene som fulgte, 1922 – 1926 ble seterhuset ombygget og utvidet trolig til dagens utseende. Bygningen bærer preg av gjenbruk av materialer. Blant annet er vinduer, og dører fra ulike perioder. Bygningen ligger med lengdeaksen vridd litt vestlig i forhold til øst/vestretningen. For enkelthets skyld er alle henvisninger i denne rapporten, gitt som om bygningen ligger med lengdeaksen øst/vest, med hovedinngangen mot syd.

Eldre dokumentasjon.

Det finnes en del eldre fotodokumentasjon på hvordan bygningen tidligere så ut. Denne dokumentasjonen finnes blant annet i Falkbergetarkivet¹ på Røros. Arkivet forvaltes av kultursjefen på Røros. Undertegnede har i oktober 2006, sammen med kultursjef Tor Inge Mølmann gått gjennom deler av det velorganiserte billedarkivet for å finne bilder som kan gi opplysninger om endringer i bygningene på Ratvolden.

Figur 2. Rugeldalen. "Ratvolden.". Sett fra nordøst. 1924 – 1925. 2. etasje har trolig akkurat blitt ferdig. Pipene er ennå ikke forlenget. Huset har torvtak. 2. etasje er ikke malt som resten av huset. Utvidelsen mot nord er ikke bygget. (F.A. 2509.a.) Avfotografert: Brønne 2006.

Tidligere arbeider på hovedbygningen.

Det er tydelig at det i flere omganger har blitt utført arbeider på Ratvolden. Disse arbeidene ser ut til å ha blitt utført hver gang det har vært behov for partielt vedlikehold.

Det siste store vedlikeholdsarbeidet som ble gjennomført, startet opp høsten 1988. *"Restaureringsarbeidet på Ratvolden og Falkberget (Trondalen) startet opp høsten 1988. Arbeidet pågikk for fullt hele sommeren og høsten 1989, og har fortsatt fra midten av mai i år. Store deler av bygningsmassen og noe av kulturlandskapet har fått en gedigen ansiktsløfting.... På Ratvolden har museet fått store utbedringer blant annet oppmaling og legging av torvtak. På hovedhuset er deler av nordveggen utskiftet (på grunn av råte), vinduer skiftet og en del maling foretatt."*² Det ser ikke ut til at det er utført større arbeider på hovedbygningen etter 1990. Noen småreparasjoner og utbedringsmaling er utført.

¹ Bildene i rapporten fra Falkbergetarkivet er merket F.A. + arkivnummeret

² Falkberget Nytt. Nr. 1. 1990. Røros. s. 3. ill.

Figur 3. Rugeldalen. "Ratvolden". Bygningen sett fra sydvest. Foto. Brønne. Oktober 2006.

Fotografier

De undersøkte rommene i huset ble fotodokumentert i juli 2010 med digitale fotografier. Relevante fotografier er vedlagt rapporten på en separat CD.

Utplassering av klimaloggere.

Den 9.7.2010 ble det plassert ut fire klimaloggere på Ratvolden.

Tre av disse ble plassert i den gamle hovedbygningen og en ble plassert i den nye hovedbygningen.

Klimaloggerne er av type Tiny Tag 323890. Før utplassering ble de programmert til å starte logging den 10.7.2010. Loggerne vil registrere relativ fuktighet (RH) og temperatur hvert 33 minutt i 373 døgn.

Klimaloggerne skal ligge urørt i bygningene et år og samle klimadata. De vil bli hentet av undertegnede sommeren 2011, og de innsamlete klimadataene vil da bli analysert og rapportert til oppdragsgiver.

Loggerne ble utplassert følgende steder.

1. I rom 105 Stuen. Loggeren er plassert på brannmurens gesims.
2. I rom 103 Kjøkken. Loggeren er plassert på tallerkenhyllen.
3. I rom 104 Peisestuen. Loggeren er plassert på den sydlige slinden.
4. I stuen i den nye hovedbygningen. Loggeren er plassert oppe på hjørneskapet.

Logger 1. Rom 105.

Logger 2. Rom 103.

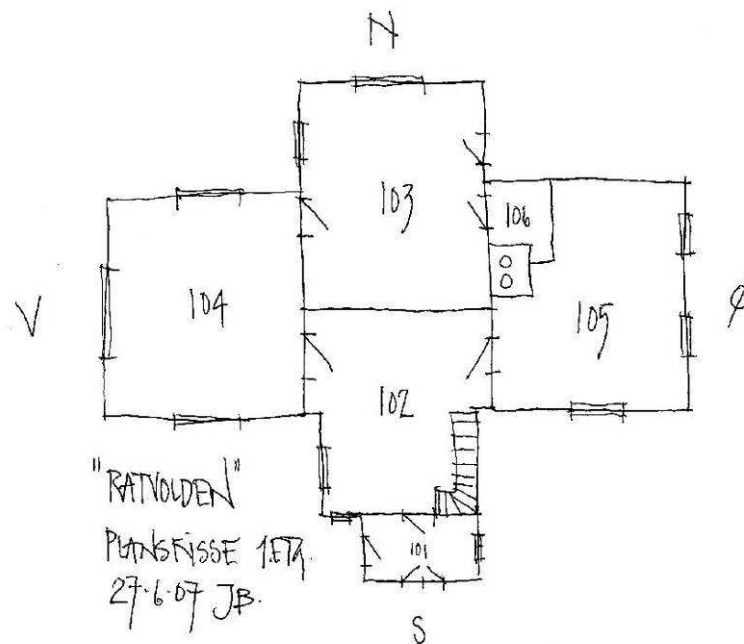

Logger 3. Rom 104.

Plasseringene av loggerne i den gamle hovedbygningen.

Logger Nr. 4 er plassert i den nye hovedbygningen. Oppe på hjørneskapet i stua. (Ikke foto.)

Tilstandsregistrering av interiøret.

Figur 4. Rugeldalen. "Ratvolden." Enkel planskisse av 1. etasje.
(Pipa mellom rommene 103 og 104 er glemt inntegnet på skissen.) JB. 2007.

Rom 202.

Ved en datateknisk feil ble dessverre hele tekstdelen av registreringen fra rom 202, soverom slettet ved redigeringen av rapporten. Tilstanden til dette rommet vil derfor bli registrert på nytt samtidig som klimaloggerne hentes inn i juli 2011.

Tilstandsregistrering av rom 105. Stuen.

Utforming, overflater og tilstand.

Topografisk Nr., Kommune, Adresse, Husets navn. B.359. Røros landsogn. "Ratvolden"		Rom nr. 201	Dato 8.7.2010
Bygningstype Våningshus	Funksjon Stue		Utfylt av. JBr

Tak

Beskrivelse:

Smal perlestaffspanel, 60 mm. bred. Ligger øst/vest i sidefeltene ut mot veggene, ligger diagonalt i mellomfeltene og ligger nord/syd i midtfeltet. Malt lys gråhvitt med linoljemaling.

Tilstand:

Nyere fuktskade med opp- og avskallinger i syd- og sydvestdelen over døra. Mye rustgjennomslag i malingen over spikrene. Skittent, ellers god stand.

	<p>Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, rengjøres og rustbehandles spikerhodene, isoleres spikerhodene med matt billakk, og taket males i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males taket slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Taklist</p>	 <p>Beskrivelse: Mellom takflate og vegg: Øverst mot takflaten. Smal enkel hulkil. Malt mørk lilla med linoljemaling. Mellom: NCS S 7020-R20B og 8502-R Nederst mot vegg. Høvlet glattkant. 73 x 15 mm. Malt grønn med linoljemaling. NCS S 3030-G30Y</p> <p>Tilstand: God stand</p> <p>Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, Ingen tiltak. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males listverket slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>

Vegger

Beskrivelse:

Pløyd høvlet rupanel 113 mm bredde. All panelet er malt grønn med linoljemaling.

NCS S 3030-G30Y

Tilstand:

Noen mekaniske skader. Diverse spor etter tidligere elektriske føringer. Stygge retusjer der hvor el- ledninger er fjernet på syd- øst- og vestveggen.

Anbefalte tiltak:

Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, bør man re-retusjere de partiene som er stygt retusjert. Arbeidet kan utføres av en dyktig dekorasjonsmaler. Ellers ingen tiltak

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

**Brannmur/
Pipe**

Beskrivelse:

Teglpipen i nordvesthjørnet. Malt grønn med linoljemaling. NCS S 3030-G30Y
Deler av panelveggen mot rom 106, Spiskammers fungerer som "Brannmur" idet det ikke er murt brannmur bak ovnen i denne delen.

Tilstand:

Store, setnings-skader i form av sprekker i pipeløpet. Store avskallinger i malinglagene på paneledelen.

Anbefalte tiltak:

Pipa må ettersees, sikres og repareres. (Se også NIKUs rapport Kunst og Inventar Nr. 56/2007)

Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, males brannmur/pipe og "Brannmur" i nåværende farge.

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males brannmur/pipe og "Brannmur" slik disse elementene var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

Vinduer

Beskrivelse:

Vindu 10 S.

Vindu 11 Ø.

Vindu 12 Ø.

Vindu 13 N.

Alle vinduene er to rams empirevinduer med tre glass i hver ramme.

Glassformatet er tilnærmet kvadratisk. Alle vinduene har en fast ramme og en ramme til å åpne, hengslet på sidekarmen.

Alle vinduene er malt hvite med linoljemaling.

Tilstand:

Vindu 10 S.

Vindu 11 Ø.

Vindu 12 Ø.

Disse vinduene er meget malingslitt, med opp- og avskallinger i malinglagene. Råteskader i rammene.

Vindu 13 N.

Rammene er nylig restaurert. (2010) Pent arbeid.

	<p>Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende: Ingen tiltak. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males vinduene slik de var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Vinduskarmer</p>	<p>Beskrivelse: Alle vinduene. Høvlet glattkant. Malt hvit med linoljemaling. Tilstand: Opp- og avskallinger i malinglaget. Malingen nedbrutt av lys. Skjemmende retusjer i avvikende lys grønnhvite farge. Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, skrapes og males karmene i dagens farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males vinduskarmene slik de var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Vindusgeriker</p>	<div data-bbox="587 808 1302 1301" data-label="Image"> </div> <p>Beskrivelse: Alle vinduene: Enkel profilert sveitserstilsgerikt. Malt hvit med linoljemaling. Tilstand: Alle vinduer: God tilstand. Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende: Ingen tiltak. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males vinduskarmene slik de var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>

Dører

Beskrivelse:

Dør 105/102.

Eldre, enten gjenbrukt, eller laget i 1920- årene for å illudere gammel. Trefyllingsdør med klinkelås. Liggende fyllinger oppe og nede. Stor stående fylling i midten. Kwartstoffsprofil på ramtrærne. Flate fyllinger. Malt lys gråhvit med alkydmaling. NCS S 1502-Y

Tilstand:

Bruksslitasje. Mange mekaniske skader, opp- og avskallinger malingen slitt.

Anbefalte tiltak:

Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, males døra i nåværende farge.

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males døra slik den var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

<p>Dørkarm</p>	<p>Beskrivelse: Dør 105/102 Høvlet glattkant, malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1502-Y.</p> <p>Tilstand: Bruksslitasje. Mange mekaniske skader, opp- og avskallinger i malinglaget.</p> <p>Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, males dørkarmen i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males døra slik den var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Dørgerikter</p>	<p>Beskrivelse: Profilert sveitserstilsgerikt. Malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1502-Y. Meget stygt malerarbeid</p> <p>Tilstand: Bruksslitasje. Mange mekaniske skader, opp- og avskallinger malingen slitt. Skitne.</p> <p>Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, males dørgeriktene i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males dørgeriktene slik de var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Fotlist</p>	<div data-bbox="544 1021 1310 1527" data-label="Image"> </div> <p>Beskrivelse: Høvlet glattkant. 115 mm høy. 21mm bred. Toppflaten malt grønn som vegger. Flasken malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R.</p> <p>Tilstand: Slitasjeskader og mekaniske skader.</p> <p>Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, males fotlistene i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males fotlistene slik de var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>

Gulv

Beskrivelse:

Pløyd bordgulv. Jevne bredder, 90 mm. Ligger øst/vest. Malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R.

Tilstand:

Store slitasje- og mekaniske skader.

Anbefalte tiltak:

Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, males gulvet i nåværende farge.

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males gulvet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

Konklusjon, Rom 105. Stuen.

Stua fremstår som nokså velbevart, og er bortsett fra døren, brannmuren og gulvet i forholdsvis god tilstand. De to store arbeidene som må gjøres er å sikre og reparere taket og pipa. De tiltakene som foreslås er malerarbeider. Det er enkle tiltak å gjennomføre.

Tilstandsregistrering av rom 106. Spiskammers.

Utforming, overflater og tilstand.		
Topografisk Nr., Kommune, Adresse, Husets navn. B.359. Røros landsogn. "Ratvolden"	Rom nr. 106	Dato 10.7.2010
Bygningstype Våningshus	Funksjon Spiskammers	Utfylt av. JBr

Tak

Beskrivelse:

Smal perlestaffspanel, 60 mm. bred. Ligger øst/vest i sidefeltene ut mot veggene, ligger diagonalt i mellomfeltene og ligger nord/syd i midtfeltet. Malt lys gråhvitt med linoljemaling.

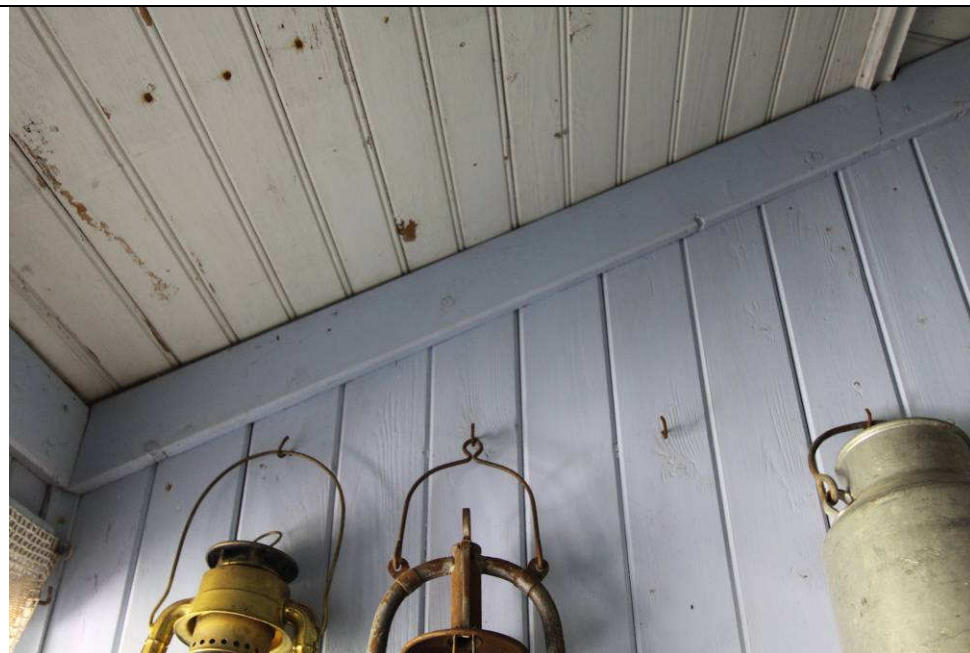
Tilstand:

Noe rustgjennomslag i malingen over spikrene. Skittent, ellers god stand.

Anbefalte tiltak:

Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.

Taklist

Beskrivelse:

Høvlet glattkant. 73 x 15 mm. Malt lys blå med linoljemaling. NCS S 1015-R80B

Tilstand:

God stand. Skitten.

Anbefalte tiltak:

Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.

Vegger

Beskrivelse:

Faspanel. 86 mm bredde. Malt lys blå med linoljemaling. NCS S 1015-R80B

Tilstand:

Noen mekaniske skader. Malingen noe nedbrutt og blakket

Anbefalte tiltak:

Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.

<p>Vinduer</p>	 <p>Beskrivelse: 14.N. Enrams vindu i liggende format med 3 glass i rammen. Fast ramme. Malt hvit med linoljemaling.</p> <p>Tilstand: Restaurert i 2010. Meget pent utført arbeid.</p> <p>Anbefalte tiltak: Ingen videre tiltak.</p>
<p>Vinduskarmer</p>	<p>Beskrivelse: Høvlet glattkant. Malt lys blå med linoljemaling. NCS S 1015-R80B</p> <p>Tilstand: God</p> <p>Anbefalte tiltak: Ingen videre tiltak.</p>
<p>Vindusgerikter</p>	<p>Beskrivelse: Vindu 14 N. Profilert senempiregerikt. Malt lys blå med linoljemaling. NCS S 1015-R80B</p> <p>Tilstand: Noen mekaniske skader. Malingen noe nedbrutt og blakket</p> <p>Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>

Dører

Beskrivelse:

Dør 106/103. Trefyllings dør av norsk standard fra mellomkrigstiden. Alle fyllingene har samme, svakt liggende format. Profiler på ramtreet og fyllingene. Malt lys blå med linoljemaling. NCS S 1015-R80B

Tilstand:

Bruksslitasje. Noen mekaniske skader. Malingen noe nedbrutt og blakket

Anbefalte tiltak:

Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.

<p>Dørgerikter</p>	 <p>Beskrivelse: Profilert senempiregerikt. Malt lys blå med linoljemaling. NCS S 1015-R80B Tilstand: Noen mekaniske skader. Noen rustutslag rundt spikrene. Malingen noe nedbrutt og blakket Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>
<p>Fotlist</p>	 <p>Beskrivelse: Høvlet glattkant. 75 mm høy, 15mm bred avfaset. Toppen malt lys blå med linoljemaling. NCS S 1015-R80B Flasken malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R Tilstand: Noen slitasjeskader, Noen mekaniske skader. Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>

<p>Gulv</p>	 <p>Beskrivelse: Pløyd bordgulv. Fallende bredder ca. 90 mm. Ligger øst/vest. Malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R</p> <p>Tilstand: Noen slitasjeskader, Noen mekaniske skader.</p> <p>Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>
--------------------	---

Konklusjon, Rom 106. Spiskammers.

Bislaget fremstår som velbevart, og er bortsett fra gulvet i forholdsvis god tilstand. Enkelte tiltak bør gjennomføres. De tiltakene som foreslås er rensing og rengjøring. Dette er svært enkle tiltak å gjennomføre.

Tilstandsregistrering av rom 201. Gang.

Utforming, overflater og tilstand.			
Topografisk Nr., Kommune, Adresse, Husets navn. B.359. Røros landsogn. "Ratvolden"		Rom nr. 201	Dato 8.7.2010
Bygningstype Våningshus	Funksjon Gang		Utfylt av. JBr
Tak	 <p>Beskrivelse: Høvlet glattkant i fallende bredder Gjenbruksbord. Malt med et tynt lag gråhvit med linoljemaling.</p> <p>Tilstand: God stand.</p> <p>Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>		
Taksperrer	<p>Beskrivelse: Høvlet glattkant avsmalnende. Bredest nede ved østveggen. Gjenbruksmaterialer. Malt med et tynt lag gråhvit med linoljemaling. Gjennomslag av eldre malinglag under</p> <p>Tilstand: God stand.</p> <p>Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>		
Taklist	<p>Beskrivelse: Mellom takflate og vegg: Kun på sydvegg. Tynn enkel hulkil. Malt blekgrønn med linoljemaling. NCS S 2060-Y80R</p> <p>Tilstand: God stand</p> <p>Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende: Foreløpig ingen tiltak. På litt sikt vil malingen være så nedbrutt, at veggene må males opp med et tynt strøk med nåværende farge i linoljemaling. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males listverket slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>		

Vegger

Beskrivelse:

Faspanel. 86 mm bredde. All panelet er malt lys grønn med linoljemaling. Ikke opprinnelig farge, mellom: NCS S 1510-B50G og 1515-B50G

Tilstand:

Noen mekaniske skader. Malinglaget er svært nedbrutt av lys og klimapåkjønning. Spor i vestveggen etter tidligere elektriske føringer. Retusjer på syd- øst- og vestveggen. Retusjene er trolig utført med samme maling som den opprinnelige, men retusjene er ikke så nedbrutt som originalfargen.

Anbefalte tiltak:

Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende: Foreløpig ingen tiltak. På litt sikt vil malingen være så nedbrutt, at veggene må males opp med et tynt strøk med nåværende farge i linoljemaling.

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

”Skillevegg”

Beskrivelse:

Mot nord, foran dør 201/203 ned til høyde ca. overkant dør. Faspanel. 86 mm bredde. All panelet er malt lys grønn med linoljemaling. Ikke opprinnelig farge, mellom: NCS S 1510-B50G og 1515-B50G

Tilstand:

Noen mekaniske skader. Malinglaget er svært nedbrutt av lys og klimapåkjenning. Spor i vestveggen etter tidligere elektriske føringer. Retusjer på syd- øst- og vestveggen. Retusjene er trolig utført med samme maling som den opprinnelige, men retusjene er ikke så nedbrutt som originalfargen.

Anbefalte tiltak:

Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende: Foreløpig ingen tiltak. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

Vinduer

Beskrivelse:

Vindu 7S. Ettramsvindu med 2 x 3 glass i høydeformat. Fast ramme. Kraftige skråprofiler i srossene. Malt hvit med linoljemaling.

Vindu 9 Ø. Ettramsvindu med 4 glass i liggende format. Fast ramme. Kraftige skråprofiler i srossene. Malt hvit med linoljemaling.

Tilstand:

Begge vinduer. Meget malingslitt., opp- og avskallinger i malinglagene.

Anbefalte tiltak:

Vinduene skrapes og males med linoljemaling i nåværende farge.

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

<p>Vinduskarmer</p>	<p>Beskrivelse: Begge vinduene. Høvlet glattkant. Malt hvit med linoljemaling.</p> <p>Tilstand: Noen mekaniske skader. Malingssøl fra gerikter og vegger. Malingen nedbrutt av lys.</p> <p>Anbefalte tiltak: Vinduene skrapes og males med linoljemaling i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Vindusgerikter</p>	<p>Beskrivelse: Vindu 7S. (Se rapport 1) Tre typer profilerte sveitserstilsgerikter. Malt hvit med linoljemaling.</p>

Vindu 9 Ø. (Se rapport 1) Enkel profilert sveitserstilsgerikt. Malt tomatrød med linoljemaling. Mellom: NCS S 2075-Y60R og 2570-Y60R

Tilstand:

Vindu 7S. Malingslitt, opp- og avskallinger i malinglagene.
Vindu 9 Ø. Noen mekaniske skader. Ellers god tilstand.

Anbefalte tiltak:

Begge vinduer. Vindusgeriktene skrapes og males med linoljemaling i nåværende farge.

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

Dører

Beskrivelse:

Dør 201/202.

Trefyllings sensveitserstilsdør. 1920- årene. Ramtrær og fris malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1002-Y. Speil malt tomatrød som vindusgerikter. Mellom: NCS S 2075-Y60R og 2570-Y60R

	<p>Dør 201/203. Trefyllings sensveitserstilsdør. 1920- årene. Ramtrær og fris malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1002-Y. Speil malt tomatrød med linoljemaling. Som vindusgerikter. Mellom: NCS S 2075-Y60R og 2570-Y60R. Meget stygt malerarbeid. Tilstand: Begge dører: Bruksslitasje. Mekaniske skader, malingen slitt og blakket. Anbefalte tiltak: Begge dører: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, skrapes dørene forsiktig for løs maling og males med linoljemaling i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Dørkarm</p>	<p>Beskrivelse: Dør 201/203 Høvlet glattkant, malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1002-Y. Meget stygt malerarbeid Tilstand: Bruksslitasje. Noen mekaniske skader. Ellers god stand. Anbefalte tiltak: Dør 102/101 Begge dører: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, skrapes dørkarmene og males med linoljemaling i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Dørgerikter</p>	<div data-bbox="443 1111 935 1839" data-label="Image"> </div> <p>Beskrivelse: Begge dører. Profilert sveitserstilsgerikt. Samme type som vindusgerikt en på vindu 9Ø. Listverket på dør 201/203 er kraftig forhugget for å få plass. Alle geriktene bortsett fra toppgerikten på dør 201/203 er malt tomatrød med linoljemaling. Som vindusgerikter. Mellom: NCS S 2075-Y60R og 2570-Y60R.</p>

	<p>Toppgerikten på dør 201/203 er malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1002-Y. Meget stygt malerarbeid Tilstand: Mye mekaniske skader. Skitne. Anbefalte tiltak: Begge dørgeriktene: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, skrapes geriktene og males med linoljemaling i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
<p>Fotlist</p>	<p>Beskrivelse: Trappeløpet mot øst. Høvlet glattkant. 170 mm høy, med en hukilslist som dekklist. 23mm bred. Malt hvit med alkydmaling. Øvrige vegger: Høvlet glattkant. 75 mm høy, 15mm bred avfaset. I trappeløpet malt som vegger, NCS S 1510-B50G og 1515-B50G. På repositet/gangen i 201, malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R. Meget stygt malerarbeid Tilstand: Slitasjeskader, Mekaniske skader. Anbefalte tiltak: Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, skrapes fotlista og males med linoljemaling i nåværende farge. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>

Gulv

Beskrivelse:

Pløyd bordgulv. Fallende bredder ca. 90 mm. Ligger øst/vest. Malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R Meget stygt malerarbeid.

Tilstand:

Slitasjeskader og mekaniske skader. Malingen har enkelte steder "kokt opp" som i trappa. (Se NIKU rapport Nr. 60/2008.)

Anbefalte tiltak:

Hvis rommet skal beholdes i nåværende utseende, skrapes gulvet og males med linoljemaling i nåværende farge.

Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.

Konklusjon, Rom 201. Gang.

Gangen fremstår som slitt, med nedbrutt maling og meget stygt eldre malerarbeid. De tiltakene som foreslås er rengjøring og malerarbeid. Det er enkle tiltak å gjennomføre.

Tilstandsregistrering av rom 203. Soverom.

Utforming, overflater og tilstand.		
Topografisk Nr., Kommune, Adresse, Husets navn. B.359. Røros landsogn. "Ratvolden"		Rom nr. 203
Dato 10.7.2010		Utfylt av. JBr
Bygningstype Våningshus	Funksjon Soverom	
Tak	 <p>Beskrivelse: Kledd med porøs Huntonit av den eldste typen fra før siste verdenskrig. Strimlet med papir over plateskjøtene. Malt med vekslende ett og flere tynne strøk med hvit linoljemaling.</p> <p>Tilstand: Skittent. God stand.</p> <p>Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>	

<p>Taksperrer og takbjelker</p>	 <p>Beskrivelse: To grovt tilhugde bjelker, ligger nord/syd. Malt hvit med linoljemaling. Sperrer: Høvlet glattkant avsmalnende. Bredest nede ved øst- og vestveggen. Gjenbruksmaterialer. Malt hvit med linoljemaling.</p> <p>Tilstand: Østdelen. Store rustutslag fra alle spikere som er benyttet til å feste opp de porøse platene. Ellers god stand.</p> <p>Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>
<p>Taklist</p>	<p>Ingen</p>
<p>Vegger</p>	

Beskrivelse:

Hele rommet har opprinnelig vært kledd med faspanel. 86 mm bredde. Panelet er i dag kun synlig på sydveggen som har fast skapinnredning. All panelet på sydveggen er malt lys gul med linoljemaling NCS S 1015-G90Y. Den øverste døra som er malt lys turkisgrønn med linoljemaling. NCS S 1515-B80G.

De øvrige veggene er først kledd med porøs Huntonit og deretter tapetsert med et meget rimelig funksjonalismetapet. Papirfargen danner bunnfargen og det er en farge i trykket. Tapetet er med stor sannsynlighet trykket på Vallø Tapetfabrik. Ca. 1935.

Tilstand:

Panelet:

Noen mekaniske skader.

Tapetet:

Noen mekaniske skader. Hull og spor etter tidligere elektrisk anlegg.

Vannskjolder, fettflekker og rifter.

Anbefalte tiltak:

Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.

<p>Brannmur</p>	 <p>Beskrivelse: I sydvesthjørnet er det murt opp en liten brannmur. Pusset med sementpuss og kledd med asbestplater? Malt lys gul med linoljemaling NCS S 1015-G90Y. Ovnene er ikke tilkoblet, idet pipa som sto i rom 202, og som denne ovnen var koblet til er revet opp til taktraa.</p> <p>Tilstand: Store opp- og avskallinger i malinglagene.</p> <p>Anbefalte tiltak: Løs maling fjernes ved meget forsiktig skrapping. På grunn av asbestfaren, skal det brukes verneutstyr, maske, overall og tette hansker. Brannmuren males i nåværende farge med matt linoljemaling.</p>
<p>Brannmurslist</p>	<p>Beskrivelse: Grovt tilhugget/høvlet list. Malt mørk brun. NCS S 8010-Y50R</p> <p>Tilstand: Noen mekaniske skader. Ellers god stand.</p> <p>Anbefalte tiltak: Overflatene rengjøres. Ingen videre tiltak.</p>

Vinduer

Beskrivelse:

16.N. Enrams vindu med 2x3 glass i rammen. Fast ramme. Vinduet har et fast innervindu.

17.N. Torams rokokkovindu med 2x3 glass i hver ramme. Vestrammen hengslet på sidekarmen. Begge vinduene malt hvite med linoljemaling.

Dette vinduet har montert et innadslående innervindu, hengslet på midtposten. Begge innervinduene er malt hvite med linoljemaling.

	<p>Tilstand: Begge vinduer. Nylig restaurert. Meget pent utført arbeid. Anbefalte tiltak: Ingen tiltak.</p>
<p>Vinduskarmer</p>	<p>Beskrivelse: Begge vinduene. Høvlet glattkant. Malt hvit med linoljemaling. Noen skjemmende retusjer med lys grønnlig hvit på vindu 17N Tilstand: God Anbefalte tiltak: Ingen tiltak</p>
<p>Vindusgerikter</p>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p>Beskrivelse: Vindu 16 N. Enkel høvlet glattkant. Malt lys gråhvitt med linoljemaling. NCS S 1502-Y. Vindu 17 N. Enkel profilert sveitserstilsgerikt. Malt lys gråhvitt med linoljemaling. NCS S 1502-Y. Tilstand: Vindu 16 N. Noen mekaniske skader. Ellers god stand. Vindu 17 N. Skader etter at listverket har vært demontert. Skjemmende spikre. Anbefalte tiltak: Begge vinduer. Geriktene males med et tynt strøk med nåværende farge i linoljemaling.</p>

Dører

Beskrivelse:

Dør 202/201.

Trefyllings sensveitserstilsdør. 1920- årene. Malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1502-Y.

Tilstand:

Bruksslitasje. Mekaniske skader, malingen slitt og blakket.

Anbefalte tiltak:

Døren males med et tynt strøk med nåværende farge i linoljemaling.

<p>Dørgerikter</p>	 <p>Beskrivelse: Profilert sveitserstilsgerikt. Samme type som vindusgerikt en på vindu 9Ø Malt lys gråhvit med linoljemaling. NCS S 1502-Y.</p> <p>Tilstand: Bruksslitasje. Mekaniske skader, malingen slitt og blakket.</p> <p>Anbefalte tiltak: Dørgerikten males med et tynt strøk med nåværende farge i linoljemaling.</p>
<p>Fotlist</p>	 <p>Beskrivelse: Høvlet glattkant. 75 mm høy, 15mm bred avfaset. Toppen malt lys gul med linoljemaling NCS S 1015-G90Y. Flasken malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R</p> <p>Tilstand: Slitasjeskader, Mekaniske skader.</p> <p>Anbefalte tiltak: Fotlista skrapes og males med et tynt strøk med nåværende farge i Oxan alkydmaling for gulv. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>

<p>Gulv</p>	 <p>Beskrivelse: Pløyd bordgulv. Fallende bredder ca. 90 mm. Ligger øst/vest. Malt mellomoker med alkydmaling. NCS S 6030-Y70R</p> <p>Tilstand: Kraftige slitasjeskader og mekaniske skader.</p> <p>Anbefalte tiltak: Gulvet skrapes og males med et tynt strøk med nåværende farge i Oxan alkydmaling for gulv. Hvis rommet skal tilbakeføres til opprinnelig utseende slik det var da Falkberget bodde i huset, fargeundersøkes og males panelet slik det var før Åsta Falkberget malte rommet i de nåværende fargene.</p>
--------------------	---

Konklusjon, Rom 203. Soverom.

Soverommet fremstår som noe slitt, med mekaniske og slitasjeskader på en del av elementene i rommet. De tiltakene som foreslås er rengjøring og malerarbeider. Bortsett fra skrapping og rengjøringen av asbestplatene i brannmuren er dette enkle tiltak å gjennomføre.

Sammendrag og konklusjon etter tilstandsvurdering av hele huset.

Overflater, farger og fargesetting.

I store deler av huset er det ikke samsvar mellom nåværende farger og fargesetting og det utseendet rommet hadde før siste malingslag ble påført. I likhet med den utvendige fargesettingen, ser det ut til at noen har malt opp store deler av huset etter at det ble museum, og i den forbindelse har endret farger og fargesetting i forhold til det utseendet huset hadde da Falkberget med familie bodde i huset. Mye av det nyere malerarbeidet er meget slurvete og stygt utført.

Hvis det for fremtiden er et ønske om å bevare og formidle huset som Johan og Åsta Falkbergets hjem, bør man på sikt fargeundersøke de rommene som er overmalt. Ut fra de funnene som fremkommer ved undersøkelsene bør rommene tilbakeføres til det utseendet de hadde mens familien Falkberget bodde i huset.

Ratvolden som museum.

Den gamle hovedbygningen på Ratvolden presenteres for besøkende som Johan Falkbergets hjem. Slik bygningen fremstår i dag må dette betraktes som en historieforfalskning. Verken eksteriøret eller interiøret ser ut slik det gjorde i de årene Johan Falkberget bodde i huset. Farger, fargesetting og overflatebehandling avviker til dels i meget stor grad fra det utseendet huset hadde i Falkbergets tid.

Når det gjelder det rent museale i bygningen, så fremstår huset i dag langt fra det hjemmet som det er et ønske å formidle. For den museale presentasjonen og formidlingsdelen av Ratvolden ville det være fornuftig å få hjelp av et av regionens museer til å rydde og reorganisere inventar og utstilte objekter. Hensikten bør være å forsøke og innrede og formidle huset som det aktive hjemmet det tidligere var. Ved dagens omvisninger vises i dag de to store rommene peisestua og stua, med nedrullede gardiner. Dette gir et meget feil opplevelse av disse to rommene, idet de fremstår som mørke og dystre, mens de i realiteten er usedvanlig lyse og luftige. Det dystre inntrykket de besøkende da får av disse rommene er helt feil. Det er etter NIKUs mening viktig at det gjøres endringer både i bygningens utseende, den museale innredningen og i presentasjonen av huset og Johan Falkberget med familie.

Malerarbeider og evt. fargeundersøkelser.

Hvis det skal utføres malerarbeider basert på denne rapporten, er det viktig at forarbeidene utføres forsiktig, slik at det ikke ødelegger mulighetene for senere fargeundersøkelser. Det innebærer at skraping skal utføres meget nennsomt og forsiktig, og at det skal settes igjen referanseområder på alle bygningsdetaljer, der alle fargelag blir bevart. Kontakt konservator for å få nærmere retningslinjer for dette.

Evt. fargeundersøkelser på Ratvolden bør utføres av erfarne malerikonservatorer.

Kilder.

1. Brønne, Jon. 2007. NIKU Rapport. Kunst og inventar nr. 56/2007. *B.359. Røros. Rugeldalen, "Ratvolden". Hovedbygningene fra 1922 og 1948. Johan Falkbergets boliger. Tilstandsbeskrivelse, undersøkelser og forslag til tiltak.*
2. Brønne, Jon. 2008. NIKU Rapport. Konserveringsavdelingen Nr. 60/2008. *B.359. Røros. Rugeldalen, "Ratvolden". Hovedbygningene fra 1922. Johan Falkbergets bolig. Delrapport 2. Tilstandsbeskrivelse, undersøkelser og forslag til tiltak for bislag, gang og peisestue i 1. etasje.*

Røros/Oslo 22.11.2010

Jon Brønne
Malerikonservator/seniorforsker

